

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОГО РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

© 2019 **ДОГАДИНА В. Ю.**УДК 334.021
JEL Classification: I25**Догадіна В. Ю.****Особливості функціонування сучасного ринку освітніх послуг**

Виявлено основні напрямки функціонування сучасного ринку освітніх послуг на основі аналізу тенденцій та факторів, що визначають зміну їх специфічних характеристик. Проаналізовано особливості функціонування сучасного ринку освітніх послуг, встановлено основні тенденції, визначено ключові проблеми. Встановлено, що на сучасному етапі особливо важливим чинником соціального і економічного розвитку є інвестування в освіту, оскільки це найефективніший засіб соціальних змін, які забезпечуватимуть формування стабільного економічного прогресу. З'ясовано, що напрями і динаміка розвитку ринку освітніх послуг у кожній державі визначаються стратегією, конкретними пріоритетами і цілями. Визначено, що в умовах переходу до електронної комерції та цифрової економіки виконання освітою функцій особливого механізму трансформації економіки вимагає підвищення ефективності і якості освітніх послуг. З'ясовано, що протягом наступного десятиліття, коли фінансування освітніх послуг в Україні стає більш жорстким, а освітня політика використовується як політичний важіль, освітні заклади з обмеженими грошовими коштами вдаватимуться до комерціалізованих методів просування своїх пропозицій послуг із більшою інтенсивністю. Це означає, що люди зіткнуться з безліччю варіантів вибору освіти, а отже, ймовірність зробити неоптимальний вибір зростатиме паралельно. На основі отриманих результатів визначено основні тренди розвитку ринку освітніх послуг з використанням найефективніших технологій навчання. Розглянуто сучасні передумови виникнення та впровадження інноваційних методів навчання. Наведено практики надання освітніх послуг, що відповідають сучасним принципам якісної освіти та забезпечують підготовку до змін і гнучкість. Зроблено висновок, що процеси глобалізації і формування економіки знань істотно впливають на функціонування ринку освітніх послуг і структуру ринку праці, тим самим підвищуючи залежність ефективної професійної діяльності людини та успішного працевлаштування від рівня і якості освіти. Тобто виникає нагальна потреба у формуванні відповідних компетенцій та навичок і переорієнтації освітніх послуг, щоб відповідати вимогам цифрової економіки.

Ключові слова: освіта, ринок освітніх послуг, навчання, компетентності, інноваційні методи навчання.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-14-20>

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 17.

Догадіна Валентина Юріївна – доктор філософії в галузі управління інформаційними системами, професор МКА, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, директор Харківського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом (вул. Бекетова, 3, Харків, 61007, Україна)

E-mail: dogadinavalentina@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4364-8555>

УДК 334.021
JEL Classification: I25UDC 334.021
JEL Classification: I25**Догадіна В. Ю. Особенности функционирования современного рынка образовательных услуг**

Вывявлены основные направления функционирования современного рынка образовательных услуг на основе анализа тенденций и факторов, определяющих изменение их специфических характеристик. Проанализированы особенности функционирования современного рынка образовательных услуг, установлены основные тенденции, определены ключевые проблемы. Установлено, что на современном этапе особенно важным фактором социального и экономического развития является инвестирование в образование, поскольку это самое эффективное средство социальных изменений, обеспечивающих формирование стабильного экономического прогресса. Выяснено, что направления и динамика развития рынка образовательных услуг в каждом государстве определяются стратегией, конкретными приоритетами и целями. Определено, что в условиях перехода к электронной коммерции и цифровой экономики выполнение образованием функций особым механизмом трансформации экономики требует повышения эффективности и качества образовательных услуг. Установлено, что в течение следующего десятилетия, когда финансирование образовательных услуг в Украине становится более жестким, а образовательная политика используется как политический рычаг, образовательные учреждения с ограниченными денежными средствами прибегают к коммерциализированным методам продвижения своих предложений услуг с большей интенсивностью. Это означает,

Dogadina V. Y. Features of the Functioning of the Modern Educational Services Market

The main directions in the functioning of the modern market for educational services are identified based on the analysis of trends and factors determining changes in their specific characteristics. The features of the functioning of the modern educational services market are analyzed, the main trends are revealed, the key problems are identified. It is established that, at the present stage, an especially important factor in social and economic development is investing in education since this is the most effective means for carrying out social changes that can ensure a stable economic progress. It is found that the directions and trends in the development of the educational services market in each country are defined by the strategy, specific priorities and goals. It is determined that in the context of the transition to e-commerce and the digital economy, the performance by education of the functions of a special mechanism for transforming the economy requires improving the efficiency and quality of educational services. It is established that, over the following decade, when the financing of educational services in Ukraine is becoming more stringent, and educational policy is being used as a political lever, educational institutions with limited funds tend to use commercialized methods to promote their service offerings with greater intensity. This suggests that people will face many options when choosing an education service, which means that the probability of making nonoptimal choices will simultaneously grow. Based on the results obtained and using effective training technologies, the main trends in the development of the educational services

что люди столкнутся с множеством вариантов выбора образования, а значит, вероятность сделать неоптимальный выбор будет расти параллельно. На основе полученных результатов определены основные тренды развития рынка образовательных услуг с использованием эффективных технологий обучения. Рассмотрены современные предпосылки возникновения и внедрения инновационных методов обучения. Приведены практики предоставления образовательных услуг, которые отвечают современным принципам качественного образования и обеспечивают подготовку к изменениям и гибкость. Сделан вывод, что процессы глобализации и формирования экономики знаний существенно влияют на функционирование рынка образовательных услуг и структуру рынка труда, тем самым повышая зависимость эффективной профессиональной деятельности человека и успешного трудоустройства от уровня и качества образования. То есть возникает насущная необходимость в формировании соответствующих компетенций и навыков и переориентации образовательных услуг, чтобы соответствовать требованиям цифровой экономики.

Ключевые слова: образование, рынок образовательных услуг, обучение, компетентности, инновационные методы обучения.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 17.

Догадина Валентина Юрьевна – доктор философии в области управления информационными системами, профессор МКА, доцент кафедры социально-гуманитарных дисциплин, директор Харьковского института Межрегиональной академии управления персоналом (ул. Бекетова, 3, Харьков, 61007, Украина)

E-mail: dogadinavalentina@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4364-8555>

market are determined. The modern prerequisites for the emergence and implementation of innovative teaching methods are considered. The practices of rendering educational services that meet current principles of quality education, prepare for changes and provide flexibility are described. It is concluded that the processes of globalization and the formation of the knowledge economy significantly affect the functioning of the educational services market and the structure of the labor market, thereby increasing the dependence of effective professional activity of a person and his/her successful employment on the level and quality of education. Therefore, there is an urgent need for the formation of relevant competencies and skills and the reorientation of educational services in order to meet the requirements of the digital economy.

Keywords: education, educational services market, training, competencies, innovative teaching methods.

Fig.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 17.

Dogadina Valentina Yu. – Ph.D. (Information Systems Management), Professor of International Personnel Academy (IPA), Associate Professor of Department of Social and Humanitarian Discipline, Director of the Kharkov Institute of the Interregional Academy of Personnel Management (3 Beketova Str., Kharkiv, 61007, Ukraine)

E-mail: dogadinavalentina@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4364-8555>

Вступ. Сьогодні ринок освітніх послуг - це потужне, широко розповсюджене економічне середовище, де відносини між його учасниками реалізуються у сфері створення значного елемента національного багатства - знань, здібностей, навичок, особистих інтелектуальних і професійних характеристик людського капіталу країни. Нові технології, особливо штучний інтелект, неминуче призведуть до серйозних зрушень на ринку праці, в тому числі зникнення робочих місць в одних секторах та створення можливостей в інших, в масових масштабах.

У цей час ринок освітніх послуг впроваджує безліч передових технологій, а провідні гравці ринку прагнуть зробити свою діяльність більш досконалою. Тому сучасні процеси глобалізації у всіх сферах суспільного життя включають побудову єдиного освітнього простору, заснованого на інтеграції національних ринків та освітніх послуг, а також гармонізації освітніх стандартів.

Постановка проблеми. Основні системні характеристики глобалізації включають революції в інформації та комунікаціях, зростання транснаціональних науково-освітніх мереж і взаємозв'язків, інтеграцію світової економіки та конкуренцію між країнами та ринками. Серед цих обставин наша країна повинна чітко визначити пріоритети освітньої системи для забезпечення її міжнародної конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність вищої освіти розглядається як одна з основних складових системи національної безпеки, особливість і передумова успішного розвитку окремих регіонів та України загалом. Незважаючи на свою роль у підготовці молоді та просування суспільства та технологій вперед, галузь освіти залишається стійкою до змін. До недавнього часу більшість освітніх процесів залишалися практично незмінними протягом десятиліть.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки вивченню проблем розвитку ринку освітніх послуг приділялося багато уваги як з боку представників наукової громадськості, так і практиків. На особливу увагу заслуговують праці таких учених: Бузько І. [2], Горський В. [3], Немиря Г. [3], Погребняк В. [3], Каленюк І. [4], Кузьміна Е. [5], Куценко В. [6], Патора Р. [7], Шевченко Д. [8], Черниш О. [9], Яшук Т. [10] та ін.

Наукова спільнота досить ґрунтовно розглянула усі складові ринку освітніх послуг, проте у всьому світі вартість освітніх послуг зростає набагато швидше, ніж інфляція, та кидає виклик їх рентабельності. Щодня освітяни повинні надавати нові відповіді на сучасні освітні виклики, що пов'язані з підвищенням очікувань здобувачів освіти та роботодавців і скороченням фінансування і зростанням операційних витрат – які і досі залишаються не вирішеними та потребують детального розгляду.

Метою дослідження є виявлення основних напрямків функціонування сучасного ринку освітніх послуг на основі аналізу тенденцій та факторів, що визначають зміну їх специфічних характеристик.

Виклад основних матеріалів дослідження. Аналіз наукових праць показав, що на цей час проблема розвитку ринку освітніх послуг має системний характер, оскільки освіта є основою соціального, економічного, політичного, духовного та культурного розвитку суспільства.

Актуальність проблематики особливостей функціонування освітніх послуг зростає відповідно до стратегічних завдань державної освітньої політики в Україні щодо конкурентного виходу української освіти на ринок світових освітніх послуг та поглиблення міжнародного співробітництва.

Тому на сьогодні особливо важливим чинником економічного і соціального розвитку виступає інвестування в освіту, оскільки це найефективніший засіб соціальних змін необхідних для формування надійного економічного прогресу.

В Законі України «Про освіту» зазначено, що: «освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання» [1].

У науковців є різні підходи трактування поняття «ринок освітніх послуг», але більшість з них розглядають ринок освітніх послуг «як систему економічних відносин між суб'єктами освітньої діяльності щодо купівлі та продажу освітніх послуг, що здійснюються для досягнення певного рівня освіти на рівні індивіда та держави в цілому» [2; 3; 4, с. 47; 5]. Інша точка зору: ринок освітніх послуг розглядають «як середовище або сферу організації та виробництва освіти, реалізації й споживання освітніх послуг» [6, с. 142; 7; 8].

У споживачів є досить широкий вибір різних освітніх послуг і програм з різними провайдером, що пропонує ринок. Попри незначне зменшення кількості ЗВО та сту-

дентів Україна за кількістю ЗВО та рівнем охоплення вищою освітою молоді знаходиться серед світових лідерів [9, с. 118].

Учасниками ринку освітніх послуг в Україні є заклади дошкільної освіти, заклади загальної середньої освіти, заклади професійної (професійно-технічної) освіти, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти, заклади вищої освіти [1].

Наразі освіта є одним з видів економічної діяльності, результати якої враховуються у валовому внутрішньому продукті і валовій доданій вартості країни.

Оцінка фінансово-економічних результатів у діяльності ЗВО за сучасних умов існування в освітньому просторі також є актуальною з позицій управління конкурентоспроможністю та важливості розробки стратегічних рішень щодо пошуку можливостей диверсифікації освітньої діяльності [10, с. 1026].

За даними Державної служби статистики України, валова додана вартість за видом економічної діяльності – «освіта» у вартісному вираженні становила 133213 (млн грн). Частка випуску «освіти» у загальному обсязі випуску України (у фактичних цінах, % до підсумку) – 2,9. Частка валової доданої вартості «освіти» у загальному обсязі ВДВ України – 5,3 (табл. 1).

Таблиця 1

Результати економічної діяльності закладів освіти

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Валова додана вартість освіти, млн грн	81745	76068	82778	88996	133213
Частка випуску освіти у загальному обсязі випуску України (у фактичних цінах, % до підсумку)	3,5	3,2	2,9	2,6	2,9
Частка валової доданої вартості освіти у загальному обсязі ВДВ України (у фактичних цінах, % до підсумку)	6,1	5,5	4,9	4,4	5,3

Джерело: складено автором за даними [11]

Таким чином, результати економічної діяльності навчальних закладів займають незначне місце в економіці країни. Водночас загальні витрати на освіту в Україні у 2013 р. склали 115962,9115,96 млн грн, у 2014 р. – 109520,9 млн грн, у 2015 р. – 127120,9 млн грн, у 2016 р. – 139970,5 млн грн. Загальні витрати ВВП на освіту в Україні: у 2013 р. – 7,62 %, у 2014 р. – 6,90 %, у 2015 р. – 6,39 %, у 2016 р. цей показник становив 5,87 %, що відповідає рівню країн ЄС (табл. 2).

Поточні проблеми з прискоренням витрат на освіту та коефіцієнтом прибутку у грошовому вираженні мають тенденцію розглядати освіту в чистому аналізі витрат і вигід. Сьогодні такі економічні змінні, як вартість навчання, випереджають такі аспекти якісної освіти, як підготовка до змін, гнучкість і глибина розуміння. Освіта – цінна довгострокова інвестиція в особистісне зростання, а не просто економічна віддача.

Таблиця 2

Фінансування системи освіти України за 2013–2016 роки

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Загальна чисельність населення, млн осіб	45,4	42,9	42,8	42,6
Валовий внутрішній продукт у фактичних цінах (ВВП), млн грн	1522657	1586915	1988544	2383182
Загальні витрати на освіту, млн грн	115962,9	109520,9	127120,9	139970,5
Середні витрати на одного учня / студента, грн	14310,0	15547,6	18238,8	19993,8
Загальні витрати на освіту як % від ВВП	7,62	6,90	6,39	5,87
Державні витрати на освіту як % від ВВП	6,42	5,87	5,34	5,01

Джерело: складено автором за даними [12]

У країнах з розвинутою ринковою економікою державні витрати на освіту є значними і постійно зростають. Державний вплив у цій галузі має яскраво виражений економічний характер. У такому випадку освіта стає елементом стратегії економічного зростання, а її просування та прогнозування стали практикою державного регулювання всіх розвинених країн.

У розвинених країнах держава виходить з того, що чим краща освітня підготовка персоналу, тим більша її роль у виробництві, тим менше виникає соціальних проблем у країні, що пов'язані з безробіттям, бідністю, злочинністю тощо.

Виконання освітою функцій особливого механізму трансформації економіки вимагає підвищення ефективності освітніх послуг в умовах переходу до електронної комерції та цифрової економіки.

Якісна освіта – одна з 17 глобальних Цілей сталого розвитку, що є частиною Порядку денного в галузі розвитку країн на період до 2030 року [13].

Цифрова економіка вимагатиме цілого ряду нових і різних навичок, нового покоління політики соціального захисту і нові відносини між роботою та дозволяям. Нам потрібні великі інвестиції в освіту, коріння яких не тільки на навчання, але в тому, як навчитися вчитися, та в забезпеченні доступу до навчання протягом усього життя для всіх.

Блокчейн, аналітика даних, штучний інтелект, 3D-друк, Інтернет речей, автоматизація та робототехніка, хмарні обчислення – ці зміни створили нові можливості для студентів та нові виклики для закладів освіти. Основні тенденції, що трансформують надання освітніх послуг наведено на рис. 1.

Тож основною тенденцією на сучасному етапі є застосування моделі «освіта протягом життя». Така модель включає в себе такі складові: неформальна та інформальна освіта; дистанційна освіта; онлайн-освіта; змішана освіта на основі поєднання як традиційних, так і онлайн-засобів навчання.

Протягом наступного десятиліття, коли фінансування освітніх послуг в Україні стає більш жорстким, а освітня політика використовується як політичний важіль, освітні заклади з обмеженими грошовими коштами вдаватимуться до комерціалізованих методів просування своїх пропозицій послуг із більшою інтенсивністю. Це означає, що люди зіткнуться з безліччю варіантів вибору освіти, а отже, ймовірність зробити неоптимальний вибір зростатиме паралельно. Сьогодні учасники ринку освітніх послуг можуть запропонувати різні моделі своїх послуг, а здобувачі освіти мають можливість самостійно вирішувати, що, коли та в який спосіб вони бажають вивчати. У здобувачів освіти посилюються мотиви особистісного зростання.

Щоб бути затребуваним в економіці, орієнтованій на інновації, працівникам потрібен інший набір компетенцій, ніж у минулому. Розвиток освітніх послуг в Україні щодо використанням сучасних технологій поки що не набув суттєвого поширення, але певні досягнення у цьому напрямку можна зазначити.

Проведений аналіз дозволив сформулювати вісім сучасних трендів розвитку ринку освітніх послуг з використанням найефективніших технологій навчання.

1. *Освіта, отримана в ранньому дитинстві, зазвичай формує життєві перспективи.* Дошкільна освіта підвищує пізнавальні та соціальні навички. Освітній вплив раннього дитячого навчання вже очевидний у підлітків. Такі діти мають соціальні навички: це збільшує ймовірність здорового способу життя, знижує рівень злочинності. Рання дитяча освіта може закласти основи для подальшого успіху в житті з точки зору освіти, добробуту, працевлаштування та соціальної інтеграції. Інвестування в дошкільну освіту – одна з тих рідкісних політик, яка є і соціально справедливою (оскільки збільшує рівні можливості та соціальну мобільність) і економічно ефективною (оскільки сприяє розвитку навичок та продуктивності). Але всі ці переваги залежать від якості наданої освіти.
2. *Вміння вчитися – це найважливіші знання.* Більшість дітей, які сьогодні навчаються в початковій школі, швидше за все, матимуть професії, які ще не існують. У суспільстві, що старіє, зі скороченням робочої сили людям доведеться працювати довше. Це означає, що особи віком від 40 років повинні скористатися можливостями поновити свої навички. Менше 11 % європейців у віці від 25 до 64 років займаються навчанням протягом усього життя. В середньому лише 6 % працівників старшого віку (віком від 55 до 64 років) наразі беруть участь у різних програмах навчання [14]. Попит на компетенції постійно зростає. Інвестування в освіту протягом усього життя, в тому числі завдяки навчання на роботі, є найкращим бонусом для досягнення максимальної працездатності в майбутньому. Навчальні заклади повинні навчити перевазі безперервної освіти та розробити більш привабливі, відкриті та всеохоплюючі способи залучення людей на різних етапах їх життєвого та професійного циклів до освіти.
3. *Цифрові навички стають основою грамотності. І у молоді є переваги.* Сьогодні 93 % європейських робочих місць вимагають використовувати ноутбуки, і майже не існує роботи, яка б не вимагала хоча б базових цифрових навичок. Вперше в історії молодь більш досвідчена та затребувана, ніж старше покоління. Це може мати глибокі наслідки для ринків праці, які все ще переважно орієнтовані на стаж і багаторічний досвід. Із зростанням електронного урядування, розвитку інтернет-магазинів, банківських технологій, розумної мобільності відсутність базових цифрових навичок може позбавити людей старших вікових груп не лише роботи, а й залишити їх поза суспільством. Навички цифрової грамотності стануть необхідними для досягнення успіху на сучасному суспільстві та ринках праці.
4. *Люди все частіше змагатимуться з машинами, щоб отримати нові ідеї.* Успіх високоєфективних обчислень дає змогу здійснити революцію штучного інтелекту, завдяки якій машини можуть вчитися і виконувати все складніші завдання.

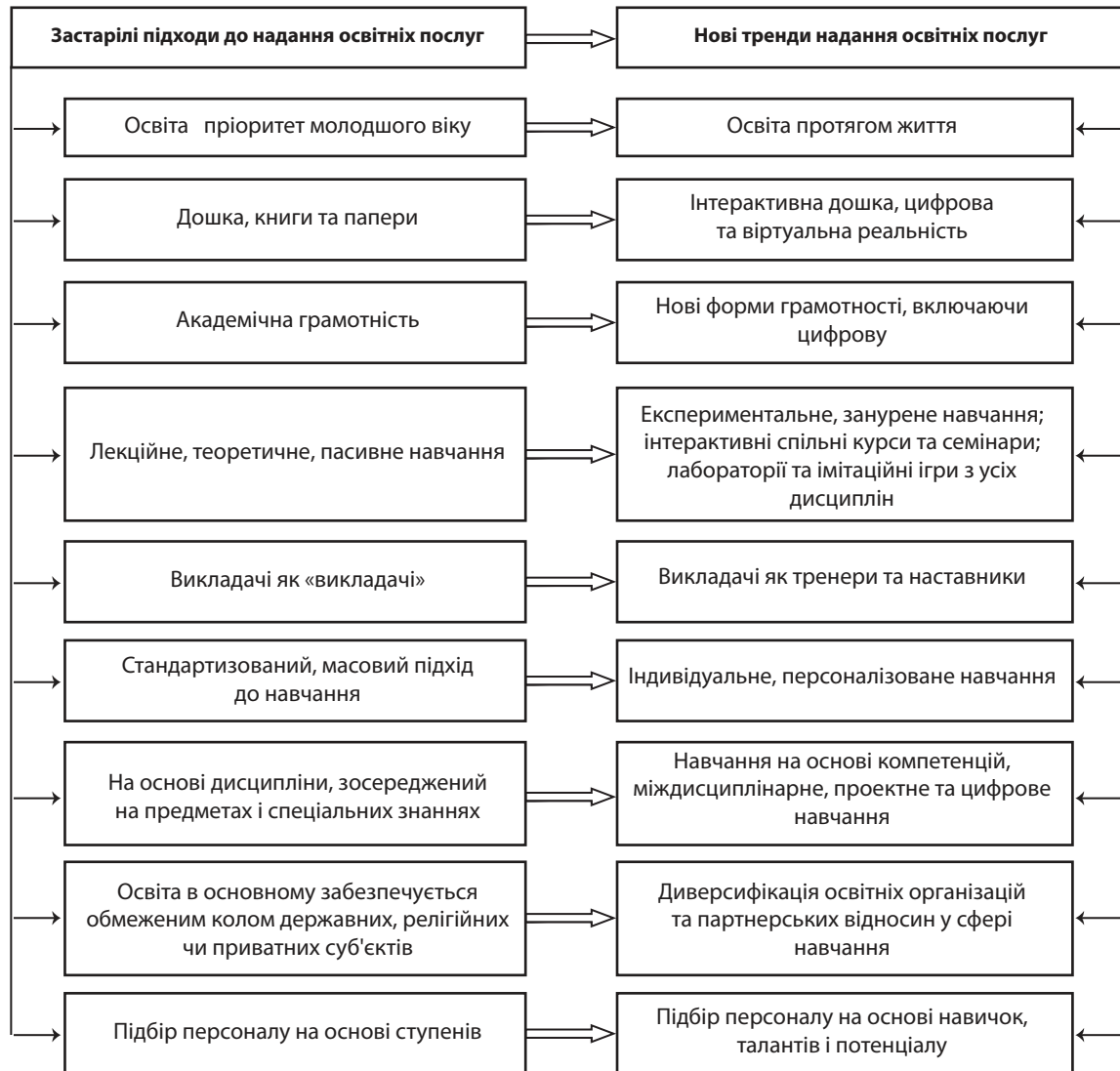

Рис. 1. Тенденції, що трансформують надання освітніх послуг

Джерело: побудовано автором за матеріалами [14–17]

Оскільки люди можуть все частіше конкурувати з роботами і вже не лише з рутинними завданнями та низько кваліфікованими роботами – ринки освітніх послуг повинні переорієнтуватися на ті самі навички та компетенції, які були основними для успіху людини, насамперед: творчість, вирішення проблем, переговори, адаптованість, критичне мислення, спільна робота, співпереживання та емоції, крос-культурне спілкування.

5. Від масової освіти в епоху промислового періоду до індивідуалізованих навчальних шляхів, що підтримуються цифровими технологіями. Промислова ера вимагала великої кількості працівників із середнім рівнем кваліфікації, які можна було отримати за допомогою стандартизованих систем освіти. Розвиток економіки, заснованої на знаннях, призвів до збільшення частки висококваліфікованих професій і зменшення робочих місць кваліфікації середнього рівня. Економіка сучасного світу

все більше будується навколо людського капіталу (а не промислових машин), і тому існує набагато більша потреба в максимізації потенціалу кожного. Єдиний підхід до всіх навряд чи працюватиме в новому середовищі. Персоналізація навчання вимагає серйозних змін в організації та здійсненні освіти та навчання на роботі, що стосується особистого прогресу. Персоналізація навчання вимагає серйозних змін в організації та впровадженні освітніх послуг. Освіта може бути індивідуальним процесом, коли людина набуває знань і навичок у власному темпі, максимізуючи результати не лише для найталановитіших здобувачів освіти, але і допомагає підтягнути відстаючих.

6. Шлях до міждисциплінарного навчання на основі технологій. Місцеві та глобальні виклики, такі як подолання змін клімату, продовольчої, водної енергетичної безпеки, охорони здоров'я або управління крос-культурним суспільством, ста-

ють все більш складними і потребують міждисциплінарності. Саме на перетині різних дисциплін виникають нові ідеї. Технології можуть сприяти новим методам навчання. Їх можна викладати не лише як предмет, а скоріше використовувати для передачі вивченого матеріалу з інших предметів. Наприклад, матеріал про Другу світову війну стає не просто вивченням історії, а всебічним аналізом соціологічних та економічних ракурсів, використовуючи технології інтерактивних підручників. Гейміфікація в освіті дає можливість здобувачам освіти використовувати свої знання на практиці та вирішувати проблеми в оточеннях, що імітують реальне життя – це значно підвищує мотивацію та залученість. Наприклад, чат-боти можуть відповідати на запитання щодо домашніх завдань, правил закладів освіти, вимог оформлення документів та інше, звільняючи людські ресурси для складніших питань.

7. *Формальне надання освітніх послуг доповнюється новими формами партнерських зв'язків.* Понад 800 університетів уже пропонують лекції в App stores, завдяки чому можна отримати інформацію у будь-який час та в будь-якому місці на смартфоні чи планшеті [17]. Цифрові технології є катализатором для персоналізації навчання та перетворення його на активний і гнучкий освітній процес. Нові форми партнерських зв'язків між освітянами, а також між державними освітніми установами та роботодавцями дозволяють оновлювати навчальні програми, експериментувати з новими міждисциплінарними зв'язками і мають вплив на працевлаштування здобувачів освіти.
8. *Зв'язок між формальною освітою та роботою все більше порушується.* Формальна освіта раніше була гарантією роботи. Сьогодні це вже не так. Ми маємо найосвіченіший персонал в своїй історії. Майже 40 % робітників у віці 25–39 років мають вищу освіту. І все ж таки Європа бореться з постійно високим рівнем безробіття серед молоді. 40 % європейських роботодавців заявляють, що мають труднощі в пошуку людей з необхідними навичками для кар'єрного зростання. Існує подвійна криза високого рівня безробіття серед молоді та дефіциту навичок. Заклади освіти недостатньо взаємодіють із роботодавцями: 72 % з них вважають випускників адекватно підготовленими до ринку праці, тоді як такої думки дотримуються лише близько 40 % роботодавців та молоді [14]. Водночас роботодавці рідко взаємодіють з закладами освіти, тому їх кваліфікаційні вимоги мають низькі шанси бути втіленими у навчальні програми.

Слід зазначити, що існуючий ринок освітніх послуг неадекватний ринку праці: пропозиції з боку вищої школи значно перевищують запити роботодавців.

Таким чином, виклики, що постають перед сучасним ринком освіти, неможливо подолати без впровадження інноваційних моделей освіти.

Висновок. Процеси глобалізації і формування економіки знань істотно впливають на функціонування ринку освітніх послуг і структуру ринку праці, тим самим підвищуючи залежність ефективної професійної діяльності людини та успішного працевлаштування від рівня і якості освіти. Виникає нагальна потреба у формуванні відповідних компетенцій та навичок і переорієнтації освітніх послуг, щоб відповідати вимогам цифрової економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2145-19>
2. Бузько І. Розвиток ринку освітніх послуг в Україні в умовах глобалізації. *Економіст*. 2007. № 8. С. 28–33.
3. Горський В. С., Немиря Г. К., Погребняк В. А. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України. Київ : Академія, 2009. 290 с.
4. Каленюк І. С. Освіта в економічному вимірі: потенціал та механізм розвитку. Київ : Кадри, 2001. 326 с.
5. Кузьміна Е. Е. Маркетинг образовательных услуг : учеб. пособие. М. : Юрайт, 2012. 330 с.
6. Куценко В. І. Вища і післядипломна освіта в ринкових умовах. Київ : РВПС України НАН України, 2009. 224 с.
7. Патора Р. Ринок освіти в системі кадрового забезпечення стратегічного розвитку країни. Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2002. 336 с.
8. Шевченко Д. А. Маркетинговые стратегии ценообразования в вузе (на опыте отдела маркетинга и рекламы РГГУ). *Практический маркетинг*. 2002. № 68 (10). С. 7–14.
9. Черниш О. В. Аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку освітніх послуг. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2016. Спецвипуск: Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти України. С. 114–121.
10. Ячук Т. А. Аналіз сучасного стану фінансового забезпечення вищої освіти в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 1 (2). С. 1026–1030.
11. Валовий регіональний продукт 2017 році : стат. зб. / за ред. І. М. Нікітіної. Київ, 2019. 159 с. URL: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/04/zb_vrp_2017.pdf
12. Національні рахунки освіти України у 2016 році : стат. бюлетень // Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publosvita_u.htm
13. Національна доповідь: «Цілі сталого розвитку: Україна». Київ : Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. 176 с. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf
14. 10 trends transforming education as we know it European Political Strategy Centre. 2017. URL: https://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/epsc_-_10_trends_transforming_education_as_we_know_it.pdf
15. Adult learning statistics. European Commission. URL: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Adult_learning_statistics
16. Wineburg S., McGrew S. Why Students can't Google their way to the Truth. 2016. URL: <https://www.edweek.org/ew/articles/2016/11/02/why-students-cant-google-their-way-to.html>
17. ICT for Work: Digital Skills in the Workplace // European Commission. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/new-report-shows-digital-skills-are-required-all-types-jobs>

REFERENCES

- Adult learning statistics". European Commission. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Adult_learning_statistics
- Buzko, I. "Rozvytok rynku osvitnikh posluh v Ukraini v umovakh hlobalizatsii" [Development of Educational Services Market in Ukraine in the Conditions of Globalization]. *Ekonomist*, no. 8 (2007): 28-33.
- Chernysh, O. V. "Analiz suchasnykh tendentsii rozvytku rynku osvitnikh posluh" [Analysis of Current Trends in the Development of the Educational Services Market]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohii ta dizainu. Spetsvyпуск: Efektyvnist orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy* (2016): 114-121.
- Horskyi, V. S., Nemyria, H. K., and Pohrebniak, V. A. *Suchasni systemy vyshchoi osvity: porivniannia dlia Ukrainy* [Modern Higher Education Systems: A Comparison for Ukraine]. Kyiv: Akademiia, 2009.
- "ICT for Work: Digital Skills in the Workplace". European Commission. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/new-report-shows-digital-skills-are-required-all-types-jobs>
- Kaleniuk, I. S. *Osvita v ekonomichnomu vymiri: potentsial ta mekhanizm rozvytku* [Education in the Economic Dimension: Potential and Mechanism of Development]. Kyiv: Kadry, 2001.
- Kutsenko, V. I. *Vyshcha i pisliadyplomna osvita v rynkovykh umovakh* [Higher and Postgraduate Education in Market Conditions]. Kyiv: RVPS Ukrainy NAN Ukrainy, 2009.
- Kuzmina, Ye. Ye. *Marketing obrazovatelnykh uslug* [Marketing Educational Services]. Moscow: Yurayt, 2012.
- [Legal Act of Ukraine] (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2145-19>
- "Natsionalna dopovid: «Tsili staloho rozvytku: Ukraina»" [National report: Sustainable Development Goals: Ukraine]. Kyiv : Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. 2017. http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf
- "Natsionalni rakhunky osvity Ukrainy u 2016 rotsi : stat. biuletен" [National Education Accounts of Ukraine in 2016: Statistical Bulletin]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publosvita_u.htm
- Patora, R. *Rynok osvity v systemi kadrovoho zabezpechennia stratehichnoho rozvytku krainy* [Education Market in the System of Personnel Support for Strategic Development of the Country]. Lviv: Vyd-vo Nats. un-tu «Lvivska politekhnika», 2002.
- Shevchenko, D. A. "Marketingovyie strategii tsenoobrazovaniya v vuze (na opyte otdela marketinga i reklamy RGGU)" [Marketing Pricing Strategies at the University (Based on the Experience of the Marketing and Advertising Department of the Russian State Humanitarian University)]. *Prakticheskii marketing*, no. 68 (10) (2002): 7-14.
- "Valovyi rehionalnyi produktu 2017 rotsi : stat. zb." [Gross Regional Product 2017: Statistical Compilation]. http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/04/zb_vrp_2017.pdf
- Wineburg, S., and McGrew, S. "Why Students can't Google their way to the Truth". 2016. <https://www.edweek.org/ew/articles/2016/11/02/why-students-cant-google-their-way-to.html>
- Yashchuk, T. A. "Analiz suchasnoho stanu finansovoho zabezpechennia vyshchoi osvity v Ukraini" [Analysis of the Current State of Financial Support for Higher Education in Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, no. 1 (2) (2018): 1026-1030.
- "10 trends transforming education as we know it". European Political Strategy Centre. 2017. https://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/epsc_-_10_trends_transforming_education_as_we_know_it.pdf

Стаття надійшла до редакції 13.11.2019 р.